

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 18.12.2007
KOM(2007) 808 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

FORMIDLING AF FINANSIEL VIDEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

FORMIDLING AF FINANSIEL VIDEN

1. INDLEDNING

Formidling af viden om finansielle spørgsmål sigter på at give den enkelte bedre muligheder for at forstå finansielle produkter og begreber og for at udvikle de færdigheder, som er nødvendige for at forbedre evnen til at forstå finansielle informationer, dvs. til at blive bevidst om finansielle risici og muligheder og træffe velbegrundede beslutninger i valget af finansielle tjenesteydelser. Der er tale om livslang læring. Formidling af finansiell viden er et supplement til de foranstaltninger, der skal sikre, at forbrugerne får passende oplysninger, beskyttelse og rådgivning¹. Alt i alt bidrager denne politik til at sætte forbrugerne i stand til at træffe de beslutninger, der er bedst for deres finansielle situation.

Mange internationale undersøgelser har vist, at forbrugerne generelt har et ringe kendskab til finansielle spørgsmål og grundlæggende økonomiske begreber. Samtidig bliver forbrugerundervisning på det finansielle område vigtigere og vigtigere, da innovation og globalisering øger udbuddet af finansielle tjenesteydelser og produkternes kompleksitet. Problemets omfang illustreres af de nuværende vanskeligheder på det amerikanske subprime-marked, hvor mange forbrugere har optaget realkreditlån, som de ikke kan indfri, hvilket delvis skyldes, at de ikke har forstået de finansielle produkters udformning. Medlemsstaterne bør spille en central rolle, men EU kan bistå dem.

Vigtigheden af en solid viden om finansielle spørgsmål er erkendt på globalt plan og EU-plan, bl.a. i hvidbogen om politikken for finansielle tjenesteydelser (2005-2010)², grønbogen fra maj 2007 om finansielle tjenesteydelser i detail³ og Europa-Parlamentets beslutning om politikken for finansielle tjenesteydelser⁴, som blev vedtaget i juli 2007. Spørgsmålet om formidling af finansiell viden blev også rejst i Økofin-Rådets konklusioner af 8. maj 2007, hvor Rådet opfordrer medlemsstaterne til "at intensivere deres indsats markant for at gøre husholdningerne mere bevidste om, at de har brug for at få ordentlig information og uddannelse, eventuelt kombineret med finanssektorens eget ansvar og initiativer med henblik på at forberede husholdningerne bedre og samtidig bibeholde en passende beskyttelse af investorerne".

---

¹ Forbrugeroplysning og forbrugerbeskyttelse er centrale begreber i EU-lovgivningen om finansielle tjenesteydelser. Som eksempel kan nævnes direktivet om markeder for finansielle instrumenter (MiFID), som indeholder bestemmelser om investorbeskyttelse, den nuværende gennemgang af direktiverne om investeringsforeninger, bl.a. om forenkede prospekter, direktiverne om forbrugerlån, fjernsalg af finansielle tjenesteydelser og forsikringsmæglere og forslagene i hvidbogen om realkredit, der er udformet med henblik på at gøre det muligt for forbrugerne at træffe de rigtige beslutninger, når de køber et finansielt produkt. Kommissionen har til hensigt at foretage en tværsektoral undersøgelse i 2008 for at vurdere, om oplysningskravene i EU-lovgivningen om finansielle tjenesteydelser er hensigtsmæssige og konsistente, og dette undersøges også i vurderingerne af de relevante specifikke regler.

² KOM(2005) 629.

³ KOM(2007) 226.

⁴ P6_TA-PROV(2007)0338/A6-0248/2007.

Formidling af finansiel viden anføres i Kommissionens meddelelse om "Et indre marked for Europa i det 21. århundrede"⁵ som en væsentlig del af dens indsats for at sikre, at det indre marked medfører direkte fordele for de europæiske borgere, ikke kun ved at give dem mulighed for at shoppe rundt efter de bedste finansielle tjenesteydelser i deres eget land eller i et andet land, men også for at forstå nogle grundlæggende kendsgerninger i privatøkonomiske spørgsmål.

Formålet med denne meddelelse er at hjælpe interessenter med at udvikle programmer for formidling af finansiel viden ved at

- skabe øget bevidsthed om behovet for at højne det lave uddannelsesniveau, for så vidt angår finansielle spørgsmål;
- tilskynde til og fremme formidling af finansiel viden af høj kvalitet i EU, herunder udveksling af bedste praksis;
- udvikle nogle praktiske hjælpeværktøjer for at nå disse mål.

2. VIDEN OM FINANSIELLE SPØRGSMÅL BLIVER VIGTIGERE OG VIGTIGERE

Den finansielle sektor vokser hurtigt. Innovation og globalisering giver alle adgang til en bredere og bredere vifte af produkter, der er designet til at opfylde mange forskellige behov og situationer. Teknologiske fremskridt, nye elektroniske distributionskanaler og integrationen af de finansielle markeder har øget udbuddet af tjenesteydelser og de måder, de er tilgængelige på. Men for mange borgere er produkterne ifølge sagens natur komplekse, og de har svært ved at vurdere produkternes fremtidige performans. Problemet med asymmetrisk information vil fortsat være betydeligt: selv relativt almindelige finansielle produkter kan forekomme temmelig komplekse for den gennemsnitlige borger, som kun har begrænset eller ingen finansiel skoling. Nyere undersøgelser viser, at forbrugerne har store problemer på dette område.

- ***Borgerne mener, at det er vanskeligt at forstå finansielle spørgsmål:*** Borgerne indser mere og mere, at de mangler nogle væsentlige færdigheder for at tackle og forstå finansielle spørgsmål. Dette kan få betydelige konsekvenser for deres evne til at kommunikere med tjenesteudbydere og opnå den bedste forretning. En ungarsk undersøgelse viste, at forbrugerne ikke var klar over basale finansielle begreber; 70 % af de adspurgte forstod ikke betydningen af ordet inflation⁶. En undersøgelse, der blev foretaget i Frankrig, Spanien og Italien, viste også, at en stor del af personer med lave indkomster ikke lagde mærke til forskelle i omkostninger og betingelser mellem finansielle institutioner og ikke var i stand til at vurdere dem⁷.

---

⁵ KOM(2007) 724, SEK(2007) 1520.

⁶ Gecser, Præsentation i 8 trin om at lære unge ungarere at bruge deres penge på en intelligent måde, Financial Capability Conference, Bruxelles, den 28. marts 2007.

⁷ Nieri, Access to Credit: the Difficulties of Households, New Frontiers in Banking Services: Emerging Needs and Tailored Products for Untapped Markets, Springer Verlag: Berlin, 2006.

- **Borgerne overvurderer ofte, hvor godt de forstår finansielle spørgsmål.** Forbrugerne er antagelig ikke modtagelige for finansiell uddannelse, medmindre de indser, at den er relevant for dem. Det første skridt er derfor at gøre de pågældende personer bevidst om, at de "ikke ved, at de intet ved" om finansielle spørgsmål. Adspurgte i undersøgelser i USA gav udtryk for, at de mente, at de forstår finansielle spørgsmål, men i realiteten forstod de kun lidt, når de blev testet⁸. I en australsk undersøgelse mente to tredjedele af de adspurgte, at de forstod finansiell information, men det var kun omkring en fjerdedel, som forstod udtrykket rentes rente⁹.
- **Mange er ikke i stand til at planlægge eller vælge produkter, som opfylder deres behov.** Dette betyder, at de i langt højere grad risikerer at havne i gæld og få problemer, hvis deres personlige forhold ændres (f.eks. på grund af dødsfald i familien, skilsmisse eller arbejdsløshed). Det gør det også vanskeligere for den enkelte at sikre en tilfredsstillende levestandard som pensionist. En britisk undersøgelse viste, at mange mennesker på alle indkomstniveauer ikke lægger planer for fremtiden, og at 70 % ingen reserver har til at dække et uventet indkomstfald¹⁰.

Forbrugerne er imidlertid villige til at lære mere om finansielle spørgsmål. Selv om det er tydeligt, at det generelle vidensniveau på det finansielle område er lavt, er der blandt forbrugerne en voksende bevidsthed om, at det bliver vigtigere og vigtigere for dem og deres familier at forstå finansielle spørgsmål. En undersøgelse, som blev gennemført af VISA, kom frem til, at forældre angav udvikling af gode personlige finansielle færdigheder som næstvigtigst efter personlig sikkerhed¹¹.

3. ØKONOMISKE OG SOCIALE FORDELE VED FORMIDLING AF FINANSIEL VIDEN

Formidling af finansiell viden, der sker på et passende niveau til borgerne igennem hele livet, kan være til nytte for alle, uanset alder og indkomstniveau. Det indebærer også fordele for økonomien og samfundet som helhed. Viden om finansielle spørgsmål bør naturligvis ses som et supplement til en passende forbrugerbeskyttelse og en ansvarlig adfærd fra finansielle tjenesteyderes side og skal på ingen måde ses som den eneste løsning på problemet om informationsasymmetrierne mellem forbrugere og udbydere af finansielle produkter.

3.1. Fordele for den enkelte, samfundet og økonomien

Fordele for den enkelte

Viden om finansielle forhold kan hjælpe børn til at forstå pengenes værdi og lære dem om budgettering og opsparing. En sådan viden kan give studenter og unge muligheder for at erhverve færdigheder til at føre et selvstændigt liv, f.eks. med at planlægge og tilbagebetale studielån. Den kan hjælpe voksne til at planlægge vigtige begivenheder som huskøb eller forældreskab. Den kan hjælpe borgerne til at blive bedre til at foretage finansielle hensættelser til uforudsete situationer, investere klogt og foretage pensionsopsparing. Den kan hjælpe folk til at undgå at blive offer for betalingsbedragerier. Personer, som forstår finansielle spørgsmål, er bedre til at vælge finansielle tjenesteydelser, der passer til deres særlige behov, og er mere

⁸ Mandell, Personal Finance Survey of High School Seniors, The Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy, 2004.

⁹ ANZ Banking Group, ANZ Survey of Adult Financial Literacy in Australia, 2003.

¹⁰ Financial Services Authority, Financial Capability in the UK: Establishing a Baseline, 2006.

¹¹ The Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy, Making the case for financial literacy, 2007.

tilbøjelige til at lytte til advarsler fra tilsynsmyndigheder. De er mindre tilbøjelige til at købe produkter, som de ikke har brug for, og til at blive bundet til produkter, som de ikke forstår, eller til at tage risici, som kunne bringe dem i finansielle vanskeligheder.

Fordele for samfundet

Finansiell viden er langt fra kun vigtig for den enkelte person, men er også til nytte for samfundet i bred forstand. Finansiell viden kan bidrage til at afhjælpe problemerne vedrørende finansiell eksklusion. Personer, der har modtaget en vis form for indførelse i finansielle spørgsmål, er således langt mere tilbøjelige til at bruge etablerede finansielle institutioner end dyre og risikable perifere tjenesteleverandører eller lånehajer. Viden om disse spørgsmål kan tilskynde borgerne, selv lavindkomstmottagere, til at planlægge og opspare en del af deres indkomst. En indsats på dette område kan bidrage til at udvikle de færdigheder, der kræves for at forme morgendagens finansmænd.

Fordele for økonomien

Formidling af finansiell viden kan bidrage til finansiell stabilitet ved at hjælpe forbrugerne til at vælge hensigtsmæssige produkter og tjenesteydelser, hvilket kan reducere andelen af misligholdelsestilfælde, f.eks. for lån og realkreditlån, og medføre mere diversificeret og derfor sikrere opsparing og investering. Dette kan medvirke til at forhindre, eller i det mindste afdæmpe, situationer, som man har set på subprime-markedet i USA i 2007 med de heraf flydende virkninger for de globale finansielle markeder. Borgere, der forstår finansielle sammenhænge og er i stand til at vælge bedre, billigere og mere hensigtsmæssige produkter og tjenesteydelser, kan gøre den finansielle sektor mere effektiv og forbedre den økonomiske velfærd ved at skabe øget konkurrence, tilskynde til innovation og kræve bedre kvalitet og valgmuligheder. Borgere, der har tillid til deres egen evne til at investere, kan levere supplerende likviditet til kapitalmarkederne, der kan kanaliseres til finansiering af små virksomheder i EU, en meget vigtig faktor for at støtte vækst og beskæftigelse. Velstrukturerede og finansielt kyndige forbrugerorganisationer kan også være en politisk modvægt i processen med at udforme regler og kan på den måde formindske sandsynligheden for, at finanssektoren får altafgørende indflydelse på udformningen af reglerne. Der er derfor muligheder for, at formidling af finansiell viden har en afsmitningseffekt på økonomien i bred forstand.

Finansiell viden kan give forbrugerne mulighed for at shoppe rundt efter det produkt, der bedst dækker deres behov, uanset den finansielle tjenesteleverandørs beliggenhed, og på den måde kan de udnytte de muligheder, som det indre marked giver. Omvendt kan en øget viden om finansielle forhold og en øget villighed hos kunderne til at skifte tjenesteleverandører også gøre det mere tiltrækkende for udbydere af finansielle tjenesteydelser at komme ind på nye markeder i andre medlemsstater, sådan at den grænseoverskridende aktivitet stimuleres.

3.2. Formidling af finansiel viden i Den Europæiske Union

To aktuelle omfattende undersøgelser, der er finansieret af Europa-Kommissionen¹², giver en oversigt over de forskellige initiativer, der findes i medlemsstaterne vedrørende formidling af finansiel viden:

- Der formidles viden om finansielle spørgsmål af en lang række aktører, fra finansielle tilsynsmyndigheder til centre til fremme af voksnes læsefærdigheder, gældsrådgivningskontorer, socialarbejdere, sammenslutninger inden for finanssektoren, organisationer for mikrofinansiering, forbrugerrepræsentanter, uddannelsesmyndigheder, individuelle finansvirksomheder, boligmyndigheder m.v. Nationale myndigheder (ministerier, finansielle tilsynsmyndigheder, centralbanker osv.) er de vigtigste initiativtagere til programmer i 11 medlemsstater.
- Formidling af finansiel viden synes at være særlig udbredt i nogle EU-medlemsstater, bl.a. i Det Forenede Kongerige, Tyskland, Østrig, Nederlandene og Italien. I mange andre medlemsstater, f.eks. Grækenland, Bulgarien og Letland, er en sådan virksomhed begrænset eller ukendt.
- Det mest almindelige emne i finansielle oplysningsprogrammer er den grundlæggende anvendelse af penge ("money basics"), f.eks. hvordan man anvender en bankkonto. Herefter følger færdigheder i budgettering, bl.a. håndtering af lån og gæld. Spørgsmål om investeringer, opsparing, pensioner, forsikringer og risikostyring kommer længere nede på listen, hvilket tyder på, at disse spørgsmål kan være områder, som kræver større opmærksomhed i fremtiden.

Antallet af programmer, der er beregnet til børn og unge, er stort set det samme som antallet af programmer for voksne. Kun få programmer ser ud til at være rettet mod en mere bestemt målgruppe som f.eks. personer, der skal førtidspensioneres, kvinder, etniske minoriteter eller lavindkomstgrupper.

3.3. Vurdering af de positive effekter af finansielle undervisningsinitiativer

Da adfærdsændringer først er mærkbare på længere sigt, er der kun foretaget få vurderinger af nytten af programmer for spredning af viden om finansielle spørgsmål. De foreliggende data, f.eks. vedrørende mængden af forbrugerlån, antallet af betalingsmisligholdelser, forbrugerklager og ændringer i sociale udgifter som følge af gældsrådgivning, er kun af begrænset værdi for at bedømme, om oplysningsinitiativerne på dette område direkte har bidraget til sådanne adfærdsændringer. Det er vanskeligt at skelne mellem virkningen af et oplysningsprogram om finansielle spørgsmål og indflydelsen fra det generelle økonomiske miljø, f.eks. beskæftigelsesgrad, løninflation, finansiel innovation osv., og de personlige omstændigheder og det miljø, der påvirker den enkeltes adfærd.

---

¹² Observatoire du Crédit et de l'Endettement et al, FES - Better access to financial services and financial education (2007), Report of the survey on Financial Education, april 2007 og Evers & Jung, Survey on Financial Literacy Schemes in the EU27, november 2007.

Vurderinger har tendens til at fokusere på deltagelse i individuelle finansielle uddannelsesprogrammer. De bygger typisk på følgende indikatorer: Væksten i antallet af deltagere, antal krævede publikationer, antal besøg på webstedet, pressedækning, antal modtagne forespørgsler osv. Et effektivt redskab, som nogle udbydere af finansiell undervisning benytter til at måle nytten, er såkaldte baseline-undersøgelser. De giver et øjebliksbillede af befolkningens evne til at forstå finansielle informationer, kan hjælpe til at udpege prioriteringer og lette overvågningen af fremskridt efter en bestemt tid.

Der er også gjort forskellige forsøg på at undersøge adfærdsændringer, som kan være et resultat af undervisning i finansielle forhold.

- Evalueringer af et finansielt uddannelsesprogram på arbejdspladsen i Det Forenede Kongerige viste, at 82 % havde til hensigt at træffe foranstaltninger (f.eks. til at bidrage til en frivillig pensionsplan eller afbetale gæld) som et resultat af deres deltagelse i seminarerne. Da de blev kontaktet 3 måneder senere, havde 60 % af deltagerne allerede ført deres planer ud i livet¹³.
- Forskning i USA har vist, at seminarer om pensionsspørgsmål som regel har mange deltagere, og at deltagerne indbetaler store bidrag til frivillige arbejdsmarkedsorienterede pensionsordninger¹⁴. Anden forskning har også vist, at sådanne kurser kan have en positiv virkning på både nettoaktiver og formuen målt i bredere forstand¹⁵.
- Forskning om effektiviteten af rådgivning før huskøb til låntagere med lave indkomster i USA har vist, at potentielle låntagere, som får denne rådgivning før købet, i gennemsnit har en 13 % lavere misligholdelsesrate¹⁶.

Disse eksempler viser, at deltagelse i finansielle uddannelsesinitiativer kan medføre positive adfærdsændringer. Kommissionen vil arbejde for, at den forskning og de evalueringer, der er foretaget indtil nu, bliver offentliggjort.

4. RAMME FOR FORANSTALTNINGER PÅ EU-PLAN

Med fuld respekt for medlemsstaternes beføjelser på uddannelsesområdet har EU udviklet en række aktiviteter med henblik på at sprede viden om finansielle spørgsmål og kan medvirke til at understøtte interessenterne. I traktatens artikel 153 fastsættes desuden, at Fællesskabet bidrager til at fremme forbrugernes ret til oplysning og uddannelse for at beskytte deres interesser og vedtager foranstaltninger, som støtter, supplerer og overvåger den politik, medlemsstaterne fører på dette område. Formidling af finansiell viden er også vigtig for at understøtte det indre marked for finansielle tjenesteydelser ved at sætte borgerne i stand til at vælge den finansielle tjenesteydelse, der bedst dækker deres behov, uanset hvor tjenesteleverandøren er beliggende. I denne sammenhæng kunne der træffes foranstaltninger på EU-plan.

---

¹³ Dredge, Presentation on Financial Capability in the workplace, Financial Capability Conference, Bruxelles, den 28. marts 2007.

¹⁴ Bayer, Bernheim, Scholz, The effects of financial education in the workplace: evidence from a survey of employers, juni 1996.

¹⁵ Lusardi, Saving and the effectiveness of Financial Education, Pension Research Council Working Paper 2003-14, Pension Research Council, 2003.

¹⁶ Hirad, Zorn, Empirical Evidence of the effectiveness of pre-purchase homeownership counselling, maj 2001.

Kommissionen har allerede taget visse indledende skridt i den retning. Den har oprettet et websted, Dolceta¹⁷, der tilbyder forbrugeruddannelse til voksne. Dette websted, der er oversat til alle EU-sprog og tilpasset til de særlige kendetegn for de forskellige nationale markeder, blev oprindeligt udviklet til voksenundervisning. En af modulerne på webstedet handler om finansielle serviceydelser, bl.a. budgettering, forbrugerlån, boliglån, betalingsmidler og investeringer.

Et andet initiativ er "Europa Diary"¹⁸, en informationsbrochure, der uddeles til gymnasieelever for at informere dem om deres rettigheder som forbrugere. I brochuren er der et afsnit om penge og gæld, som forklarer, hvordan finansielle institutioner og produkter fungerer, og advarer om faren ved at tage for store lån.

Kommissionen organiserede i marts 2007 en konference om "øget finansiell evne" for at fremhæve, at det er vigtigt at formidle finansiell viden af høj kvalitet, og for at tilbyde et forum for udveksling af bedste praksis¹⁹.

I grønbogen om finansielle tjenesteydelser i detailleddet²⁰ anføres det, at der kunne gøres mere for at sprede viden om finansielle spørgsmål. Dette synspunkt blev støttet af et stort flertal af de adspurgte i denne høring. Mange mente, at formidlingen bør forblive et anliggende for de nationale myndigheder, og foreslog, at Kommissionen bør spille en rolle, når der drejer sig om at indsamle og sprede oplysninger om bedste praksis og om at udvikle ikke-bindende principper for at hjælpe udbydere af undervisning i finansielle spørgsmål. Andre anførte, at de fordele, som oplysningsvirksomhed om finansielle spørgsmål medfører, først vil kunne mærkes på lang sigt, og at man ikke bør bortlede opmærksomheden fra robuste forbrugerbeskyttelsesbestemmelser i lovgivningen om finansielle tjenesteydelser.

5. GRUNDLÆGGENDE PRINCIPPER FOR PROGRAMMER AF HØJ KVALITET FOR UNDERVISNING I FINANSIELLE SPØRGSMÅL

På grundlag af en gennemgang af de finansielle undervisningsprogrammer, der allerede findes i EU, mener Kommissionen, at det er nyttigt at definere nogle principper, som kan være til hjælp for offentlige myndigheder, udbydere af finansielle tjenesteydelser, forbrugerorganisationer, arbejdsgivere og andre interessenter i deres bestræbelser for at iværksætte og drive finansielle uddannelsesprogrammer²¹. Disse principper tager hensyn til, at der findes en lang række tilgange og metoder til at udvikle en succesfuld strategi for formidling af viden om finansielle spørgsmål.

Princip 1: Finansiell undervisning bør kontinuerligt være til rådighed og fremmes aktivt i alle livets faser.

¹⁷ Development of On-Line Consumer Education Tools for Adults, www.dolceta.eu

¹⁸ http://ec.europa.eu/consumers/cons_info/consumer_diary_en.htm

¹⁹ Der findes et resumé af konferencen og indlæggene på: http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/capability/index_en.htm

²⁰ KOM(2007) 226.

²¹ Retningslinjerne er i overensstemmelse med OECD's Principles and Good Practices for Financial Education and Awareness fra 2005, som blev godkendt af alle OECD-lande, herunder mange EU-lande (findes på <http://www.oecd.org/dataoecd/7/17/35108560.pdf>).

Der bør være adgang til erhvervelse af finansiel viden, sådan at borgerne kan tackle de finansielle udfordringer, der hænger sammen med virkelige begivenheder i deres liv, og som vedrører alle aldersgrupper fra unge til pensionister. Programmerne bør tilpasses borgernes finansielle situation og kundskabsniveau vedrørende finansielle spørgsmål.

Princip 2: De finansielle undervisningsprogrammer bør nøje målrettes mod borgernes specifikke behov. For at nå dette mål bør der foretages ex ante-forskning om det nuværende niveau for borgernes finansielle viden for at udpege de spørgsmål, som der særlig er behov for at behandle. Programmerne bør gennemføres i rette tid og være lettilgængelige.

Den finansielle undervisning bør opfylde følgende specifikke behov: For dem, der begynder at arbejde for første gang, de arbejdsløse, dem, som planlægger at stifte familie, unge voksne, forgældede personer osv. Det er vigtigt at sikre, at programmet formidles på en forståelig måde og i en form, der kan fremme samråd og harmonerer med brugerens behov.

Arbejdsgiverne bør overveje, hvordan finansiel viden kan formidles på arbejdspladsen, f.eks. i sammenhæng med oplysninger om arbejdsmarkedsorienterede pensionsordninger.

Princip 3: Forbrugerne bør så tidligt som muligt undervises i økonomiske og finansielle spørgsmål, begyndende i skolen. De nationale myndigheder bør overveje at gøre undervisning i finansielle spørgsmål til en obligatorisk del af skolens læseplan.

Det er vigtigt at erhverve grundlæggende økonomiske og finansielle kundskaber tidligt i livet, allerede på primær- og sekundærtrinnet. Kommissionen har allerede udstedt en henstilling om nøglekompetencer for livslang læring (2006/962/EF), der støtter udviklingen af færdigheder såsom evnen til at anvende matematisk tankegang med henblik på at løse problemer i dagligdagen, en bred forståelse af de økonomiske mekanismer og evnen til at planlægge og forvalte ens eget liv. I denne sammenhæng bør nationale og regionale uddannelsesmyndigheder overveje, hvordan undervisning i økonomiske og finansielle spørgsmål kan indgå i læseplanerne.

Princip 4: Finansielle undervisningsprogrammer bør omfatte generelle værktøjer til at øge bevidstgørelsen om behovet for at forbedre forståelsen af finansielle spørgsmål og risici.

Forbrugerne er ikke altid klar over, at de mangler viden om finansielle spørgsmål og finansielle risici; det første skridt til at være åben over for undervisning på dette område er at erkende den manglende viden. Værktøjer såsom spørgeskemaer om selvevaluering og annoncekampagner om kundskaber i finansielle spørgsmål kan bidrage til at øge denne bevidstgørelse. Målgrupperne kan derefter orienteres hen imod et specifikt undervisningsmateriale om finansielle emner.

Princip 5: Når finansielle tjenesteudbydere står for undervisning i finansielle spørgsmål, bør det ske på en fair, gennemsigtig og objektiv måde. Det bør sikres, at det altid er i forbrugerens interesse.

Den finansielle sektor bør, efter samråd med forbruger- og investorrepræsentanter, opmuntres til at tage initiativer til at bidrage til udviklingen af formidling af finansiell viden og til at stille sine eksperter til rådighed. Når sektoren står for finansiell undervisning til offentligheden, bør den imidlertid sikre, at der klart skelnes mellem generel finansiell undervisning, informationer med hensyn til individuelle produkter og rådgivning til en bestemt kunde om et givet produkt eller en given tjenesteydelse. For at undgå enhver tvivl i denne henseende bør man særlig være opmærksom på, hvordan tjenesteyderens firmanavn angives på undervisningsmaterialet.

Princip 6: De lærerkræfter, der leder de finansielle uddannelseskurser, bør gives tilstrækkelige ressourcer og være passende uddannet, sådan at de kan gennemføre de finansielle uddannelsesprogrammer med et godt resultat og på en fortrøstningsfuld måde.

For at udvikle et effektivt finansielt undervisningskoncept er det nødvendigt at sikre, at de personer, der skal give undervisningen, har den nødvendige viden: dvs. "at lære lærerne". Her tænkes ikke kun på skolelærere, men også på socialarbejdere, bankansatte, frivillige og andre personer med kundekontakt, som skal formidle viden på en måde, så tilhørerne får mest nytte af den. Dette gør det nødvendigt at udvikle brugbare undervisningsmaterialer og uddannelsesprogrammer.

Princip 7: En national koordinering mellem interessenterne bør fremmes for at fastlægge en klar definition af de respektive roller, lette udveksling af erfaringer og rationalisere og prioritere ressourcerne. Internationalt samarbejde mellem tjenesteyderne bør forbedres for at lette udveksling af bedste praksis.

Nationale myndigheder, finansielle tjenesteleverandører, forbrugergrupper, undervisere og andre interessenter bør tilskyndes til at samarbejde om formidling af finansiell viden. Dette kunne hjælpe til at strømline målsætningerne, resultere i større dækning af forskellige målgrupper, medføre rationalisering og prioritering af ressourcerne og fremme en større udnyttelse af erfaringerne. På samme måde kunne samarbejde og oprettelse af netværk mellem aktørerne på internationalt plan give mulighed for at udpege de områder, som der bør fokuseres mere på, og lette udveksling af bedste praksis.

Princip 8: Formidlere af finansiell viden bør regelmæssigt evaluere og, hvis det er nødvendigt, opdatere de programmer, de administrerer, for at tilpasse dem til bedste praksis på området.

Formidlere af finansiell viden bør i deres programmer indarbejde en regelmæssig evaluering af, om der gøres fremskridt, og om målene nås. Hvis dette ikke er tilfældet, bør de overveje at ændre programmet for at bringe det på linje med de standarder, der anvendes af anerkendte aktører, som tegner sig for bedste praksis.

Kommissionen opfordrer nationale administrationer, finansielle tjenesteydere, forbrugerorganisationer og andre interessenter til at udvikle nationale strategier for formidling af finansiell viden med passende finansielle uddannelsesprogrammer med hensyn til ovenstående principper for formidling af finansiell viden.

6. PLANLAGTE INITIATIVER OG PRAKTISK BISTAND

Kommissionen mener, at medlemsstaterne, nonprofitorganisationer og finansielle tjenesteleverandører fortsat skal have det primære ansvar for formidling af finansiell viden, men at EU kan bidrage med praktisk støtte. I denne sammenhæng har Kommissionen identificeret følgende prioriterede initiativer:

- **Oprettelse af et netværk af aktører inden for formidling af finansiell viden** – Muligheden for at samarbejde i netværk og lære af erfaringerne støttes af mange interessenter. For at fremme dette yderligere vil Kommissionen nedsætte en ekspertgruppe bestående af repræsentanter for medlemsstaternes myndigheder (herunder uddannelseseksperter), finansielle tjenesteydere, forbrugerorganisationer og andre relevante grupper. Dens opgave skal være at udveksle og fremme bedste praksis inden for formidling af finansiell viden, at bistå Kommissionen med at identificere problemer på området, rådgive Kommissionen om gennemførelsen af ovennævnte principper, overvåge resultaterne og gennemførelsen af formidlingsindsatsen og bidrage til at evaluere foranstaltningerne i denne meddelelse i perioden frem til 2010. Indkaldelser af interesseltilkendegivelser vedrørende dette netværk offentliggøres i begyndelsen af 2008.
- **Sponsorering af medlemsstater og private aktører for afholdelse af nationale/regionale konferencer om formidling af finansiell viden** – De fleste finansielle uddannelsesprogrammer har lokal, regional eller, i bedste fald, national rækkevidde. Som sådan er der et behov for, at bevidstgørelsesforanstaltningerne gennemføres så tæt på målgrupperne som muligt. Kommissionen opfordrer på det kraftigste medlemsstaterne og private aktører til at organisere sådanne begivenheder og kan tilbyde sponsorskab og deltagelse. Kommissionens deltagelse er en god mulighed for at støtte eller opmuntre til at starte nationale fora for formidling af finansiell viden, for at fremme bedste praksis på lokalt plan og fremme eksisterende initiativer. Sådanne konferencer kan give formidlingsproblematikken om finansielle spørgsmål den fokusering, synliggørelse og dækning på præcis det niveau, hvor de skal tackles.
- **Offentliggørelse af en onlinedatabase, der giver et overblik over finansielle uddannelsesprogrammer og forskning om formidling af finansiell viden i EU** – Med udgangspunkt i resultaterne af de undersøgelser, der er nævnt i afsnit 3.2 ovenfor, vil Kommissionen udvikle en onlinedatabase med oplysninger om finansielle uddannelsesprogrammer i EU. Den vil give oplysninger om projekterne med hensyn til deres geografiske beliggenhed, det emneområde, de dækker, den målgruppe, de sigter på, og tjenesteudbydernes navn og adresse. Databaseen skal også give et overblik over de forskningsresultater, der foreligger om formidling af finansiell viden, og niveauet for den generelle viden om finansielle spørgsmål i EU. Formålet med databaseen er at gøre det lettere at indhente oplysninger om god praksis og forskningsresultater. Kommissionen vil gøre sit bedste for at sikre, at dataene hele tiden opdateres. For at gøre databaseen mere kendt for offentligheden vil Kommissionen regelmæssigt udsende et nyhedsbrev for at gøre opmærksom på nye eller særligt interessante tilføjelser til databaseen. Onlinedatabaseen vil blive tilgængelig i 2008.

- **Udvikling af en læreruddannelsesmodul vedrørende forbrugerundervisning om finansielle spørgsmål** – Dolceta-initiativet har allerede vist sig at være meget nyttigt i forbindelse med undervisning af voksne i finansielle spørgsmål. Kommissionen vil bygge videre på disse erfaringer og vil fra starten af 2008 begynde at udvikle en modul om undervisning i finansielle emner i læreruddannelsesøjemed. Dette projekt vil blive gennemført med hjælp fra pædagoger og finansielle eksperter fra European Universities Continuing Education Network. Dette Dolceta-modul vil udstyre lærere på primær- og sekundærtrinnet med brugsklare undervisningspakker, inklusive bøger og internetskoling, for at tilskynde og hjælpe dem til at inkorporere finansielle spørgsmål i de almindelige læseplaner på et frivilligt grundlag. Alt materiale vil blive tilpasset til de nationale kulturer. Efter færdiggørelsen af denne læreruddannelsesmodul vil nationale udviklingsteam så vidt muligt deltage i læreruddannelsesbegivenheder for at promovere forbrugerundervisningsmaterialet og tilskynde lærerne til at bruge det.

7. OPFØLGNING

Denne meddelelse er en del af den pakke af foranstaltninger om finansielle detailtjenesteydelser, der er omhandlet i Kommissionens meddelelse om "Et indre marked for Europa i det 21. århundrede", og som har til formål at forbedre de europæiske borgeres muligheder for at få del i de fordele, som integrationen af de finansielle markeder medfører. Meget af Kommissionens fremtidige arbejde vedrørende finansielle detailtjenesteydelser vil blive centreret om at give forbrugerne muligheder for at træffe velbegrundede beslutninger. Bestræbelserne for at forbedre borgernes evne til at forstå finansielle informationer er en vigtig del af dette arbejde.

Kommissionen vil nøje overvåge, om der gøres fremskridt med de forskellige initiativer, der er skitseret i denne meddelelse, for at kunne bedømme, om de opfylder de ovenfor beskrevne målsætninger. Herudover vil initiativerne blive genstand for en grundig gennemgang i 2010.